

مثال ט

אף ערבה שלחה גשׁוריה תקרה נקסה ומונת חמה
על-גַּפְיַי מְלָמִי קָרְתָּה: דֵּמֵרְפַּתִּי יַסֶּר הַנָּה
חִסְרֵלְבֶּב אֲמְרָה לו: הַלָּכֹו לְחֶמֶז בְּלְחָמֵי רְהַקְּרוֹנוּ עַל צָב רֶמְתָּא
וְשַׁתַּו בֵּין מְסֻכַּתִּי וְעַזְבוּ פָתָאים וְחַיּוּ
וְאָשָׁרוּ בָּדְרָךְ בִּינָה: יוֹסֵר | לְזַיְהַלְלָה | מִלְבָד
(אשטו חمرة דמנית: ושבוקו מלבן מסירות ריעובון וחוי ולבו באלה דביינה: וחדיד

مثال יונתן**תרגומן יונתן**

כללו זומיכת לרשות מומו: זה אל-תזכח לך →
פְּנַירְשַׂאַךְ הַזֶּבֶחָ לְחַבָּם וַיַּאֲהַבָּהּ: טִפְנָן
לִיהְיָה: חָלָא חֲכָם לְחַבָּם וַיְחַבְּבָם זְיוֹסָף
לְסִמְקָנָא דְּלָא נִסְנָדֵק וַיַּזְעַדֵּק וַיַּזְעַדֵּק
אַבְנָים לְחַיְמָא רְגַרְמָה: לְקָחָה: יִתְחַלַּת חַכָּמה יְרָאת יָהּוָה וְרַעַת
חוֹב אַודְעַ לְצָדִיקָא וַיַּסְפֵּר מַנְדַעָא: יְשִׂירֵי דְּרָקְמָה דְּחַלְפָה וְדְרִישָׁה
דְּרַשָּׁה

טמונה גגלי (לט' מג י'): (ו) וַיִּזְכֹּר וַיִּקְםֵן מְלָכָה וְנוּי' (פס פ כ), לממר
מוס סול למכבים,zos ממפחו ומלעו צומע לו. זו מוס רלה קק'ס נאלטום צמלן, מיג' צללה
טל' מהלא טלקוו לדרכ' עס פקיטיס מידין טלקליינ' לו מקסן: דודע לצדיק. פקומה, ווועַל
טילטה, לאיפ' לאטראס ולקיננס: (ט) תן לוחם יוספ' נקם מעמעו וועל טמעומו: (י) תחילת
ויחכם עוד. לומיד גאנז (טאנס). ומלאט גאנז, חכמה יראת ה' וודעת קדושים. סיל יעיק
געמָר נְגַמֵּן מְלָכָה פְּטָטוּרָה וְנוּי' (מלטיטס י': י)

מצודת דוד

כי המוכicha את הלץ לוקח לעצמו קלון כי תילוץן
ודודע לצדיק. משמרת האזק: ווועַיף לוך. מרעדות
ט ובכוו. והמכicha לרשות מביא מומ על עצמו, כי
יוסיף לומוד לעשות משמרת למשמרת: (ו) תחילת ווועַל.
שביב לו אף אהחה כמוני וווגטום בכבודו, ולוּה אן לי
עטס עטסיהם: (ח) פְּנַירְשַׂאַךְ, כי הוא חומם בעינו
ודרכו ישרה לפניו: ויאה'בָהּ. כי הוא חוף בתקון
חכמה: וודעת קדושים בינה. לרשות עצמו במוחר לוי
מביא לדי בינה:

אבן עזרא

תקונה לתקונו: ומוכicha לרשות פומו. חזר למשיר,
ומוומ, לוקח לו קלון, כי הרשות יחרפהו, ואילו היה
צדריך לא היה מחרפהו, הויאל ואומר לו דרכ מוסר
שנא הניסו, והריש ישנו המוכicha, ומגלים קלונס
ואומרים דברים מכוערים ובזויים. פירוש אחר, חזר
לחפש מומ� לעצמן, וכאליו אמר יוסר לץ ווועַחכם
לרשע במומו ליקח לו קלון, וטעמו כי הרשות כל
משער נכווחים בעינו, או שוואו עצמו מכיר במומו
ואהינו ורזה שייכיר ארד. ויתכן עוז לפרש יוסר לך
כשהמיסטר מתלוצץ ומראה שחוק ולזנות כשוואו מסיר
ולוקח לו קלון, כי הייסור שמייסרו ומוכicha לרשות
והוא כעל ענין: (ו) תחילת חכמה יראת ה' נטעם
ולבשתו ולבן יחרפהו, וכן מוכicha לרשות ומגלה לו
בינה. טעמו ותחילה הבינה רעת קדושים, וודעת

מדרש חז"ל

לשמע, רב'ABA אמר: חובה, שנאמר: אל תוכח לך פן
שנארו הוכח לתוכח ויאהבך. (ביבון סה').
אי'ר יהונן בן נורי: מעיר אני עלי שםיט ואופן, שהרב
בארכן שרואל כאליו מעמיד לטסיטים בחוצה לארכן, וככל
המעמיד ולמדר בחוצה לארכן מעמיד לו עבד. דבר אחר:
יש'ור ליל' היה ר' יהודה, "לץ" וזה שווי ליגזיטום. "לץ"
שנאמרו: אל הוכח לך פן ישנאך הוכח לתוכח ויאה'בך.
ומוכicha לישואל ואומר להם איכה. (אי'ה ר'ה).
(ח) תן לוחם זן וגנו. אמר רב'IZCHAK: כי השמaza על אומן ובדר שאינו
הגנשמע, כרך מזווה על אומן של צב אומן לרשות כבודם ויאה'בך.

(ט) תן לוחם זן וגנו. אמר רב'IZCHAK: כי המעד רשות כבודם
המואהבה ושמולא הרמתה. רוחת המואבה, דאי'ל געמי

על-גַּפְיַי מְלָמִי קָרְתָּה: דֵּמֵרְפַּתִּי יַסֶּר הַנָּה
חִסְרֵלְבֶּב אֲמְרָה לו: הַלָּכֹו לְחֶמֶז בְּלְחָמֵי רְהַקְּרוֹנוּ עַל צָב רֶמְתָּא
וְשַׁתַּו בֵּין מְסֻכַּתִּי וְעַזְבוּ פָתָאים וְחַיּוּ
וְאָשָׁרוּ בָּדְרָךְ בִּינָה: יוֹסֵר | לְזַיְהַלְלָה | מִלְבָד
וליה: האשו אֲבָלוּ לְבָדֵי

אף ערבה שלחה גשׁוריה תקרה נקסה ומונת חמה
(ג) שלחה נערתיה תקרה: דמיטתי יסר הנה
מסכתיה. נישודה ר' שמא: (ד) עזובו פתאים וחוין. למ
לכך ספטים: ואשרו. לפון מומי, כמו נמלטו

מצודת ציון
(e) ערכבה שלחה. כל ילמת נט' ובס: (f) יכ'ו ל'חמו בלחמי ושתו בין
(g) שלחה נערתיה. מולט ווועַס. דר' מלך, מס' מסכתיה. עזובו פתאים וחוין. למ
לכך פתוי יסור הנה. ומלעוזת בייאור לחסר לב מלך
מטפע פראה (עמ' י': י'': יז'כו ל'חמו. אם אין לכם משל עצימים
ברוך לך (נקון כי י'': י)

ובו שעין מיליצה, ולומר לאח חכמת התורה היא נחמרה מארת עיניהם וחותנת דעת להונגים בה, וכאליהם מכרות
ואומרת כל הרוחה לומד יבאו ולימודו, ואם צפונ לבו משל כלם פתאים
יעזבו דרכיהם ותחמי, וצעדו מעתה ברוך בינה: (ז) יס' ל'ז. רוחה לומר אבל את הלץ ואת הרשות לא אויכה,

אבן עזרא

(g) שלחה נערתיה תקרה על נט' פטוי פתאים. כמו
גה' כי הכל מתוקן לשועורה: (ח) עזובו פתאים.
גב' כי אוטיות בומ' פטויות, וטעמו עזובו הפתאים ער',
ולבעל' הפתאות, וטעמו נערתיה מכל צד, והוא גם עםם
תקרה במקומות הרמים שבעיר, כדי שישמעו הכל:
(ז) פטוי פתוי. והתכן עוז לפרש שההוא וברוי החכמה
ונצח הפתאים, שאומר להם עזובו דרכיכם הפתאים מז'
ותחמי, כדרכך הוא אשר לו נקכעו בו
הנאה. כלומר יסור מקומו ויבא הנה: חסר ל'ב
ואנטורה ל'ז. כולם מן כוון אשורוי (מהלטס ב' י'': י'': יא): ואשרו, פועל מז' קראת
(ה) יכ'ו ל'חמו בלחמי, הדרך בינה היא ה指挥ת בתי הבני
כית' בין מסכתיה כמו והנותר בכשר וכחים וירא
על השבעה עמודים: (ז) יס' ל'ז' ווקה ג' קלון.
רוחה לומר עצמו, כי הלץ הוא מז' למיים (שפיה

מדרש חז"ל

(ה) יכ'ו ל'חמו בלחמי ושתוי בין מסכתיה. הרואה ין
בחלום יש שותה וטוב לו, וששותה ורע לו
רי יהודה בן תמי אחים, פלו'נה בה וב פא רובנן, חד
שותה טוב לו, וכתחב: וין ישמח לבב אונש. רע לו,
אמר שיש מאות סדרי משנה. והדר אמר שבע מאות סדרי
 משנה. "כל משען לחט" אלו בעל תלמוד, שנאמר: לכ'ו
תלמיד חכם לעמל טב לו, שנאמר: לכ'ו חכם בלחמי
בועל אגדה, שמשנן לבו של אדם בכדים אגדה. (ח'ינה
שתו בין מסכתיה. (ברות ז': ז)).
(ז) יס' ל'ז וגנו. אמר רב'IZCHAK: כי המשaza על אומן ובדר שאינו
משען ומשענה, כל משען לחם ומישען מיס' וגנו.

פרשת ואתחנן

זה שמו אשר יקראו לו, שלשה מותגות טובות

קטנה או גדולה, טוביה או רעה, מכל מחשבות האדם געלמת מתנו ולא נסתרת מנגד עיני ישיב נקם לעברינו רצונו כלבם, ונוצר חסד לאלפים לאוהבי המפינים לעבודתו מחשבותם שאין טוב לאדם כמו מהשכבה הטובה והזוכה כי הוא ראשית כל המעשים וסוכן. וכדברי הרמב"ם זל בן ה' הוא במקילה (שמות כ, ז פרשה ח) לא תחמוד בית רעך, ולחן ה' הוא אומר לא תתחאה, לחיב עיל התאהה בפני עצמה ועל החמוד בפני עצמה שם אמרו מני שאם נתאהה סופו לחמוד תלמוד לומר לא תתחאה ולא תחמוד מני שאם חמד אדם סופו לנזול תלמוד לומר חמudo שרות וגלו (מיכא ב, ב).

мотוצה תי"ז לייחד שם ה' אלהינו ה' אחד. תי"ח מזות אהמת השם שנאמר ודברים ו, ה) ואהבת את ה' אלהון. ובאור ענן אהבה היא ארוך במאור באורי בחלק בעשרה מאמרות במאמר א', ומזות זו של אהבת השם נתנת תמיד בכל עת וככל שעיה וככל גרע. והקובע מחשבותיו בעניינים הנשיימים וכહבלי העולם שלא לשם דברים רק להתענג בהם בלבד או להציג בבוד העולם זהה (התואב) או להגדיל שמו לא לבוננה להטיב הטעמים ולהזוק ידי השרים בטול עשה וזה עונשו גדול. תי"ט למדוד תורה ולמדדה, שנאמר (שם ט, ז) ושננתם לבנייך ודברת בם. תי"ץ לקרוא קריאת שם פעמיים ביהם. תכ"א לקשר תפילין ביד. תכ"ב לקשר תפילין בראש. תכ"ג לקבע מזוזה. תכ"ד שלא לנטות דבר השם שנאמר (שם ט, ט) לא תנסו את ה' אליהם. והענין שלא לננות יותר מדאי הביא המיסיר את העם והמלמדים דרכיו התשובה אחר שנדע אמרת נבואר ועל זה

נр מצוחה מזות תי"ז מתריג' מזות שלא להתאהה ממון חבירו, לפי שביקשות המחשבה בתאהה על אותו הדבר יהיה סיבה לעשות תחבולה לקחת אותו ממנו. ואף על פי שאין רצוץ למכוון או על ידי מחק או בחילוף או בחזקה אם לא יוכל ענין אחר ועל זה נאמר, (דברים ה, י) ולא תתחאה בית רעך וגגו.

וכתב הרמב"ם זל (נספר המצוות מצויה לא תעשה מזוה רשו שאין הלואי שהן לא תחמוד שבסדר וישמע יתרו ולא תתחאה, שבסדר זה. לאו כפolidן בענין אחד אבל הם שני עניינים שלאו דלא תחמוד ימנעו מלחתת ממש צד בין הדברים בין שלא בדים, מה שקנה וולדתו אם איןינו חפץ למכוון אותו דבר. ולא זה דלא תתחאה ימנעו אפילו התאות בו בתוך לבינו כי עם התאהה יבוא להתחנן וללחכיז עליי למכוון או להחליף בכל אחר על כל פנים. ואף על פי שאחד מלאו האלאין מושך את חבירו, שנים ייחסבו, מכל מקום הרוי אתה רואה החילוק שביניהם. ואל תתחמה לומר, ואיך יהיה בידי של אדם למןע לבו מהתאהה אל אוצר כל כל חמדה שיראה ברשות חבירו והוא מכורם רק וריקם, ואיך תבאו מנעה בתורה במה שאי אפשר לו לאדם לעמוד עליי. שזה הדבר אינו כן, ולא יאמרו אותו רק הטפשים הרעים והחטאים בנפשותם כי האמנם ביד האדם למןע עצמו ומחשבותיו ותאותיו מכל מה שיוצאה, וברשותו וכדעתו להרחיק ולקרב חפוץ בכל הדברים רצונו ולבו מסור בידו אל כל אשר יחפוץ יטנו. והשי אשר לפניו גנוו כל התעלומות חופש כל חדרי בטן, רואה כליות ולב אין אחת

ותקרבען אליו כלכם (ובברם א, כט פרש"ז) בערביביא ולהלן הוא אומר (שם ח, כ-כא) ותקרבען אליו כל ראשי שבteilם זוקנים ותאמרו חזן הראנו וגנו' אותה קירבה היהת הונגת ילדים מכבדים את הזוקנים ושלוחם לפניים זוקנים מכבדים את הראים לлечת לפניים אבל כאן כו' זהו ממהודו המועלות שיחזק האדם במדת העונה وكل וחומר לבבד ולהקדים לפני את כל מי שיש לו דין קדימה ואיזהו מכביד המכביד אמרת פ"ז (מ"א).

בעזרת יוצר הרים סיימתו מטות מסעי דברים

7

ב

בשהוכחים בדברי מוסר. סiffer מעלהו הבו לכם אנשי חכמים

ונבונים וידועים כו' (ובברם א, י) הוא על דרך הפסיק (משלי ט, ח) אל תוכח לך ונג' חביבה לחכם ויאתך. הענין בשאתה רוצה להובייה את אחד אל תאמור לך וכן אתה גרוע כי אז ישנאך ולא ישמע לדבריך וזה שכתוב אל תוכח לך שלא תוכח אותו בדרך זילזול לומר לך אתה. רק אדרבא תאמור לך חכם אתה. ואם כן חופה היא לאיש כמור לעשות כה וכלה. וזה הוכח לחכם כלומר תעשנו לך לחכם או יאהבך וישמע לך דבריך ויקבל מוסר.]

הצין ר' טgin ז' צ'ר ד' ג'י

**בנים אתם לה' אלוקיכם — לא תתגוזדו
— הכרת טרכ האדרט פירד לתיקון המפעשים —**

א) בנים אתם לה' אלוקיכם לא תתגוזדו ולא תחשמו קrhoה בין עינייכם למות (דברים י"ז, א'). ופירש רשי' לפי שאתם בנוי של מקום ואתם ראויים להיות נאים ולא גודדים ומקרוחים. ואסורה תורה הקrhoה והגדידה, והחומרה לחיזיב על כל קrhoה וקרחה ועל כל שריטה ושריטה (מכות כ, א), שלא כבשר איסורים, וכל כך למה, לפי שאתם בנויים למקום וראויים להיות נאים, והיינו שמלבד שזהו כבודו של מקום, הרי זה גם מצד החשיבות הגדולה שלכם בעצמכם. והנה כשכתבה התורה בנם אמר, אין זו מליצה אלא בונת נים ממש, באותה שיעיות ויחס ובאותה איק� של בנם, מודרגה נוראה כגן זו יש לכל בן ישראל והוא מחייב את כללות הנגהתו, שהרי אם חייב אדם מישראל להיות נאה ולא גודד ומקרת, עאכ"כ שחיבר הוא להיות רחוק מפגמים רוחניים ועגניים המגנוים בעצמיהם.

ובקראי שלахורי נאמר עד : כי עם קדוש אתה גוי ובך בחר ה' להיות לך עם סגולת גו, שעד כאן היא מדрагתו של אדם מישראל, בנם למקום — חביב אדם שנברא בצלם חביבים ישראל שנקרו בנם למקום, — עם קדוש ועם סגלה. ומ"מ בדרך כל אין האדם מכיר חשיבותו הנוראה הזאת, והוא מכיר את עצמו אך מצד הפחותות שבו, כי קרוב הוא מהז' חומרו והרגלו מקטנותו — עיר טרא אדם יולד, כי יציר לב האדם רע מגערוי — ומילא הוא פחות ונבואה עניינו עצמו, וע"י כך הוא באמת הולך ומתקדם, וכదוגמת עשיר שאינו יודע בעשרו ומילא אינו משתמש בו והרי הוא באמת כען לכל דבר, וחביב אדם להתבונן ולהכיר החשיבות הגדולה שיש בו בעצמו ובכוחו שמתהווה בו בפועל עם הכרתו בחשיבות זו, וכל כמה שמרבה בהכרה זו וכן מתרביה וגדלה בו חשיבותו, וזה גורם גדול ועיקרי לתיקון המפעשים יותר מכל, שהרי מצד הכרת חשיבותו לטולם יחוּב בדעתו אם פעולה כזו ראייה לו והגונה לו, וימנע מכל התנהגות שאינה לפי כבוד חשיבותו, שהרי בנם אתם גוי וראויים אתם להיות נאים. ומ"ש מי שעוסק בתורת ה' הרי הוא כען הכהנים שיש להם אורה מיוחדת בלעון הניל, וגם עשה דקדושים יהו, אבל מי שקדשותו יתרה בעבורת השם ומזכיר את לחמו יתי' מצוה ביזור, ומ"ש בן תורה העוסק בתורת תמיד, הרוי הוא ילד שעשועים של הקב"ה, כמו שהוא צריך להיות נאה ולשמור את עצמו ממפעשים מגוניים. [ובפרט בני אדם מסתכלים בו ומתבוננים בו כי בעצם א"א להאמינו בלא חסרונה במ"י שגדל מהם — עד כמה זה מחייב אותו שתהיה הנגהתו נאה ורוחקה בתכלית מכל כינור וגנوت].

ב) ובאמת כל עצמו של אדם, ומדרגתו בעצם, היא למי הכרתו בערכו, ואמרו חז"ל (קדושים מ, ב) האוכל בשוק פטול לעדות, וכן נפסק ברמב"ם (עדות פ"א ה"ה) שהבזויים פטולים לעדות, ולכוארה, מדוע יפסל לעדות אם איינו מקפיד על כבודו, ולא אפשר דמי' יש בו יראת שמיים ולא יشكർ בעדותו. והוינו דעתן שהינו בזוי בעצם א"א להאמינו בלא תענה, כי העיקר בナンיות העד הוא תחרגש של "אריך אעשה דבר מגונה כזה ואעד שקר

אורח חיים למעלה למשכיל

קדום — ממש, והרי הוא בכך עושה חסד ממש עם נפשו העולבה, ע"ד שהאכיל רבינו פנהס בן יאיר את בחתמו, וכ"מ כי כן ממש היתה כוונת רבוינו ז"ל בכל מעשיהם. והרגש צרכי גוףם היה שות אצלם להרגש בצריכי אחרים. [וביתר שאת בדורות האחرون היה אצל הנר"א ז"ל, וכל כמה שלא נתמכתה אצליו מודה זו לא גנהה מן העולם כל עיקר], וכל כמה שיתבונן הארכ' יותר בעניין זה יוכל לעלי' לחקרך לעניינים הרוחניים.

ה) דבר פשוט הוא שמחשבות אבלו ומהתבוננות רכה בוה לא יבוא לידי גאה כלל, אדרבא, היה לו הרגש במדת העונה, כי עד כמה אדם מתקבר לוחניו ולענין קדשו והוא מבטב בעניין עצמו, ועicker העונה, ההתבטלות מצד בחד המקרים [זה הרגש בכחיה היה רק לכבד המקרים] וה להשגות האמתיות הן עילך העונה. וכל כמה שתרחקוין מן האמת באים לידי גאה, כי מעלה כל שהיא שמצוין הוא בעצמו הוא מגפה עד אין שיעור, בין בחומריות, מי מריגש הוא מאי את היס החמרי, ויתור מוחה במעלה רוחנית, שהרי היא גפלאה מאי בעניין, אבל בשמנויות כי קדוש סדרוי בקרבו והוא בדרגת נזם וגוי, והרי הוא מכם של עלייה ומרגש תמייד עד כמה עדין חסר לו, ועוד כמה שאנו ראוי לו להזכיר טוביה לעצמו, גם יודע שהגאותו מරחקו מכל מעלה ומדה טוביה, והשכינה מסתלקת בגלו, וכMESSACHOT' (סוטה ה, א) אקלא: גבה ענינים וגויו לא אוכל (מלחלים ק'א, ה), כל אוד שיס בו גסות הרוח אמר הקב"ה אין אני והוא יכולים לדוד בעולם ובונה מסתלקת כל מעלהו. [ואמרו ז"ל (תענית יא, ב) לעולם ימדו אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעוי, שנאמר (hosu י"א, ט): בקרבר קדוש וגוי, הרי דקדושה בקרבו וקדוש שרוי בתוכו, ע"ד שאמרו (שמות כ"ה, ח): ושכוני בתוכם, או פגום בו ח", הלא מפחד הדר גאנון, לא רק שלא אם היה במחיצת גדולי עולם וכגון הגיר"ס זצוק"ל, הלא מפחד הדר גאנון, לא רק שלא יעשה שום פועלה בוגדו, או פגום בו ח", הלא אPsiלו סתם מעשה פיגול ואPsiלו מחשבת פיגול לא יעזור בבור מעוי, לא הדברים כתובם, וכשהחובב אויר בקרבר קדוש ומפרשים חול"ל דהינן קדוש שרוי בבור מעוי, והרי דקדושה בבור מעוי יעשה מה שמן כנגדי לפגום הקדוש שבקרבו או להוציאו ולגרשו מתוכו, והמתבונן בוה היל רועה תחיזנו לעשות דברים אשר לא כן הם, ואמרו ז"ל (ברכות כ, ב) דרביבי אמר לתלמידיו י"ר שתהא מורה שמיים עליכם ממורה בשור ודם וכי תדעו כשאדם עבר עבירה אומר שלא ייאני אדם, והרי דהוא עצמוני נחשב אצלו כאדם להימנע בגללו מהחתאת, וזהו שאמרו (אבות ס"ב כי"ג): אל תהי רשע בפני עצמן, והגורם הגדול להטא, שהוא עצמוני אינו חשוב בעניין ואינו כאן אדם, וזהו שאמרנו שכורת ערך עצמוני והוא גורם גדול לתיקון המעשים יותר מכל.

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש

א) אתם דאיתם אשר עשתם לערבים וגוי ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים וגוי (שמות י"ט, ד-ו), ופירש"י אלה הדברים, לא חותם ולא יותר. מקרה זה הוא הקדמה למתרן תורה, והקדמה לכל התורה כולה. כי תכלית התורה היא לנשא את האדם מישראל לקדושה עליונה ולהיותו סגולה להקב"ה, אוצר נחמד שבעלינו מתפאר בו, ואומר (ישעיהו מ"ט, ג'): ישראל אשר בר אטמא.

אר באמת האדם, קטן הוא בעניין עצמוני, וכן הוא מביט על העניינים הרוחניים שלו, ואין הבדל גדול כ"כ אצלו בין אם מצבו הרוחני טוב יותר מעט או רע יותר מעט, ואף שרואים אנו באדם שהוא מותגאה, ענינו של דבר שהוא מקטין את ערד הכל ואינו מתחשב חיו לא עם הבורא ולא עם הנבאים, ולכן איזל דהמוגאה כאלו דוחה רגלי השכינה (עיין ברכות כב, ב) והקב"ה אומר עליו אין אני והוא יכולים לדור יחד, אך מ"מ מוצמצם הוא את כל מציאותו לה, אגנכי" הקטן שלו, לרזונתי ויצרי, שאף שהוא מעמיד את עצמו במרקם ואין הוא מתחשב עם שום דבר רק עם קצת החומר שלו, אבל הרוי מAMILIA הוא מגול בקנטנות שבקנטנות, ומבט זה של האדם בטעות יטדו כי הקב"ה יוצר לו את עמו ישראל, נתן להם

בב"ד", — שיש לו, ולכו בבוו כיון דמולול בעצמו א"א לסמוד עלי, דעלול ג"כ לשקר בעדרות, שהרי איינו וושש על עצמו מה שהוא עמו, נמצינו למדים דכללו הוא שכל מה שמרגיש אדם בישראל בעצמו יותר שהוא בו מלך ומעודד לגודולות, הרי הוא שומר נפשו וככדתו, שמתוך הרגשת האmittiyot שהוא בדרגת בניים אתה אתם לה, מAMILIA עניינו רצויים ישרים, ואמרו בפס' שבת (קיד, א): איזהו מה' שחמורים לו אבידה בטביעות העין, וזה המקפיד על חילוקו להוסכו, ופרש": שלא יראו התפירות המוגנות ואMRI החקוק, הרי שגם בת"ח אם איינו מקפיד שהיה נראה בכבוד התורה אין להאמינו בטביעת עין, דאפשר שאר נדמה ומתקין את עצמו הרוי גורם בזה הפסד גדול לכל עניין רוחניות.

ג) ואמרו ז"ל (תענית יא, ב) לעולם ימדו אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעוי, שנאמר (hosu י"א, ט): בקרבר קדוש וגוי, הרי דקדושה בקרבו וקדוש שרוי בתוכו, ע"ד שאמרו (שמות כ"ה, ח): ושכוני בתוכם, או פגום בו ח", הלא מפחד הדר גאנון, לא רק שלא אם היה במחיצת גדולי עולם וכגון הגיר"ס זצוק"ל, הלא מפחד הדר גאנון, לא רק שלא יעשה שום פועלה בוגדו, או פגום בו ח", הלא אPsiלו סתם מעשה פיגול ואPsiלו מחשבת פיגול לא יעזור בבור מעוי, לא הדברים כתובם, וכשהחובב אויר בקרבר קדוש ומפרשים חול"ל דהינן קדוש שרוי בבור מעוי, והרי דקדושה בבור מעוי יעשה מה שמן כנגדי לפגום הקדוש שבקרבו או להוציאו ולגרשו מתוכו, והמתבונן בוה היל רועה תחיזנו לעשות דברים אשר לא כן הם, ואמרו ז"ל (ברכות כ, ב) דרביבי אמר לתלמידיו י"ר שתהא מורה שמיים עליכם ממורה בשור ודם וכי תדעו כשאדם עבר עבירה אומר שלא ייאני אדם, והרי דהוא עצמוני נחשב אצלו כאדם להימנע בגללו מהחתאת, וזהו שאמרו (אבות ס"ב כי"ג): אל תהי רשע בפני עצמן, והגורם הגדול להטא, שהוא עצמוני אינו חשוב בעניין ואינו כאן אדם, וזהו שאמרנו שכורת ערך עצמוני והוא גורם גדול לתיקון המעשים יותר מכל.

ד) וצריך להזכיר ג"כ כי הקדוש שרוי בתוכו ובקרבו והוא עיקרו נצחיתו ונשומו, ואין זה כמו שבא מון החוץ לתוכו, אלא שוו פגימות ועיקרו, ואדרבא הענינים התלויים בנפשו החינונית הגופנית, הם רק לשמש לרוחו ונסמותו ואינם עצמות, וכל כמה שיידר ייבין את דרכתו בבחינתם בנים לה, וכי עם קדוש אתה וגוי, יכיר את עצמותם באמצעותם ויתרומם למעלה. ואמרו ז"ל (ויקיר ל"ד ג') גומל נפסכו איש חסד, זה היל הוקן, שבשעה שהיא נפטר מתלמידיו היה מהלך והולך עטם, אמרו לו תלמידיו ורבי להיכין אתה הולך, אמרו לו לחים לעשות מצוה, אמרו לו וכי מה מצוה זו, אמר להם לרחץ בבית המרחץ, אמרו לו וכי זו מצוה היא, אמר להו מה אם איקוניו של מלכים שממעמידו אותו בכתמי טרטיות ובכתי קראטיפות, מי שנחמנה עלייהו הוא מוריון ושותפני והוא מעליון לו מוננות וכו', אני שנבראי בצלם ובדמות רכחיב כי בצלם אלוקים עשה את האדם עאכוי'כ. ד"א גומל נפסכו איש חסד זה היל הוקן, שבשעה שהדר נפטר מתלמידיו והיה מולך והולך עטם, ואיל תלמידיו רבי להיכין אתה הולך, ואיל למולח חדעם הדין אקסניא בנו ביתה, ואיל כל יומה איתך לך אקסניא, ואיל והדר נפשה עלובתא לאו אקסניא היא בנו גופה, יומא דין והוא הכא למחזר לית הוא הכא. ע"כ והיינו שהלול שיש כשרחץ את פניו וסעד את לבו עניין גמלות חד בפועל ממש, היינו שאינו דבר הנדרך לו ולעצמותו כלל, אלא בגדיר פרנסת העניין, ובגדיר קרוב קרוב

אורח חיים למעלה למשכילה

קדושים תהיו — פרושים תהיו

א) כתיב (ויקרא י"ט, ב'): קדושים תהיו כי קדוש אני וגוי, וכותב רשי' [זהו מתריך] מלמד שנאמרה פשרה זו בהקהל, והיינו שכל אחד מישראל מצווה על הקדושה, שאף שקדשה היא המעלה יותר עליונה, כאמור בבריתא דרשב"י (ע"ז, ב), והוא באה אחרי כל המעלה והגדולה שלפנייה, אך מ"מ דרושת התורה מכל אחד מעלה זאת, והנה השגנה פועטה היה ואמרה (שם שם ח): והייתם לוי סגולת, שתהיו קניין לי ועוסקי תורה, ולא תהי עוסקי בדברים אחרים. סגולת, מה סגולתו של אדם חביבה עליון כן תהי חביבים לי (מכילתא יתרו).

ב) וכתבה התורה: כי קדוש אני וגוי, כי הקדשה היא מעין דוגמא של מעלה, והיינו שלא רק דחיחוב של קדושים היה מצד הליכה בדריכיו וכמו אמרו (שבת קל, ב): מה הוא דחום אף אתה דחום וכו', אלא שהקדשה עצמה היא מצד הקב"ה ע"י חברינו אליו, וכמו שאוזיל בילוקט שם, נקדש בצדקה וכו' אחות מתקדשים بي ואני מתقدس בהם וכוכ' אמר הקב"ה לישראל הוואיל ונתקדשות לשם עד שלא בראי אתכם, היו קדושים שם שאני קדוש, מלמה"ד למלך קדיש אשה אמר לה הוואיל ונתקדשות לשם אני מלך ואת מלכה, כשם שהוא כבודיvr כרך הוא בכורך, למלה, שאית אשתי, כך אמר הקב"ה למשת, קדש לי ישראל וגוי [נראה שפידשו קדש מלטו קידשין] קידש, בא הקב"ה ואמר להם ואטת תהיו לי מלכת כהנים וגוי קדוש גוי, ואמרו שם עד: קדושים תהיו כי קדוש אני, ושאה"כ (דברים ד, ד') : ואתם הדרקים בה' וגוי וכותב (ירמיה י"ג, י"א): כי כאשר ידקך האזר אל מתני ע"ב, י"ג). ואוזיל (ברכות ג, ב): כל העולם לא נברא אלא לנצח לה'ו, ועוד אמרו (שם גת, א): בן זומא ראה אוכלസ על גב מעלה בהר הבית, אמר ברוך שבבא כל אלו למשמני, והרי לא בלבד מע"ב, אלא גם בנין אדם עצמן ג"כ נבראו בשbill האדם השלם, ובכך כל נברא יש בו הגדלות הוה להיות האדם השלם, שכל העולם וגם בני אדם לא נבראו אלא בשbill, וא"כ כל אחד מישראל הרי הוא ב"ה" היחידי ששבbill נברא העולם. ובבריתא דקנין תורה (אבות פ"ז מ"א) גבי כל העוסק בתורה לשמה נאמר ולא עוד אלא שכל העולם כלו כדי

הוּא, והיינו שחכל נברא בשbill האדם השלם העוסק בתורה לשם.

ג) ואמרו זיל (ויק"ר כ"ד ט'): יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה, קדושתי למעלה מקודשתכם. ובודאי לא ס"ד בערך הקדשה, אך אולי הכוונה על גדר הפרישות מגני החומר עד היכן הוא מגיע, שהרי היו חכמים אשר רצוי לעקור לגמרי עגני החומר ולהתבודד ולבטל חהרתו ישוב בני אדם, כמו האיסיים וכדומה, והוא אמרו שמא תאמרו לבטל לגמרי עגני הגות, אי הרצון כי, נדרש לעסוק גם בענייני והחומר, אך המכון והדעתו שיהיה הכל בתכליית הקדשה והתשוכה לש"ש בלבד, ולא לצורך עצמו כלל, ושמם ענייני החומר יהיו חלק מעבודה

תורתו להיות לו סגולה ואוצר נחמד להחמיר בו וכמאמרים (בר"ר י"ב א'): דאו בדיה שבראיי יצירה שצורת, ואדם מישראל נברא מעיקר בכל התכיסים לגדלות לאין שיעור, ובחשיבות זו ציריך האדם להביס על עצמו, ולפיטים עליו לכונן מעשו ואתה, געשה ונשמע" שלו ואתה הבנת והכרת העיגנים בכללות. והיינו דהלא באמת מצד זומו הרוי יודע הוא שהינו אך גדריך קטן של חול ברכוב רכבות עולמות, והוא מאפע ומעשי מופיע ומילא הוא פועל, ואם כן אין לךורה נפקה מינה בטוב שלו או בער שלו, ולפיכך הקדימה המתורה ואמרה (שם שם ח): והייתם לוי סגולת, שתהיו קניין לי ועוסקי תורה, ולא תהי עוסקי בדברים אחרים. סגולת, מה סגולתו של אדם חביבה עליון כן תהי חביבים לי (מכילתא יתרו).

ב) ואוזיל עה"כ: ונפל ממנה רב (שם י"ט, כ"א) אפייל אחד מהם יהודי שיפול מוחם הוא עלי ככולו, מלמד שאף אחד ממעט ע"י כולם, יהידי שיפול מהם יהודי שיפול מוחם מעשי בראשית, (מכילתא שם) יהיד ה"ה ככולו ואחד מעכבר במתן תורה, והיינו עלי נגדי כל הוא דוח אינו יכול וזה אינו יכול חסיב כל אחד כבעל המשעה למגדמי, וכיון דכ"א מעכבר במתן תורה א"כ כ"א נחשב כבעל המשעה, וכל מ"ת היה תלי באהר, שאם אחד לא יהיה עד כאן מגעת חסיבותו של אדם מישראל, ובאותו זה אדריך הוא לראות את עצמו, וממילא כל קלול שלו הר"ז היروس מעשה בראשית, ולא רק הירידוס הבא ע"י הקליקול הוא גודל כ"כ, אלא שחקלקל בעצמו והוא פחיתות לאין שיעור השקולה כי כהירוס כל מעשי בראשית, לכל אדם מישראל של ע"ק"ם" גודלים ונוראים עד מאה בעולם הרוחני, שהוא מהותו רבבה, שילך לכפר רחוק ונעוז ובוגם שם היה בשפלה המדרגה, וככל הוא באנדרה מושל על ארץ משפטו הלא במקום אחר להיות סגולה להשייה, וכותב (תהלים פ"ג, ו-ז'): אני אמרתי אליהם אתם ובני עליון כולכם און כבודם תומתן, והיינו שכחשה במקומו ההתכלית: להיות סגולת, שתהי קניין לי ועוסקי בדרכי תורה, הרינו בדרגת „אלים אתם ובני עליון הרינו פחות שבחותם באמת.

ג) סוף דבר הכל נשמע את האלוקים ירא ואת מצוחתו שמור כי וזה כל האדם (קהלת י"ב, י"ג). ואוזיל (ברכות ג, ב): כל העולם לא נברא אלא לנצח לה'ו, ועוד אמרו (שם גת, א): בן זומא ראה אוכלsus על גב מעלה בהר הבית, אמר ברוך שבבא כל אלו למשמני, והרי לא בלבד מע"ב, אלא גם בנין אדם עצמן ג"כ נבראו בשbill האדם השלם, ובכך כל נברא יש בו הגדלות הוה להיות האדם השלם, שכל העולם וגם בני אדם לא נבראו אלא בשbill, וא"כ כל אחד מישראל הרי הוא ב"ה" היחידי ששבbill נברא העולם. ובבריתא דקנין תורה (אבות פ"ז מ"א) גבי כל העוסק בתורה לשמה נאמר ולא עוד אלא שכל העולם כלו כדי

הפטרת תצא בישעה פרק נר
 ר' עמי עכבה לא ילדה פצחי רגנה ועהלי לא חלה כירבם בנוישוממה
 מבני בעלה אמר יהוה: תחרתי ומקום אהליך וירשות משכנותיך
 יטו אלהחשי האריכי מיתריך ויתרתו חיקוי: ביזמן ושמאול
 תפוצץ ווערעד גוים יירש ועריס נשומות יוшибו: אל תירא כי לא
 תבושי ואלהתכלמי כי לא תחפורי כי בשות עלומיך תשבי ותרפת
 אלמנותיך לא תזברי עוד: כי בעליך עשיך יהוה צבאות שמו ונאלך
 קדוש ישראל אלהי כל הארץ יקרה: בראשה עוזבה ועצובת רוח
 קראך יהוה ואשת נערות כי תפאמ אמר אלהוה: ברגע קפוץ
 עזבתיך וברחותים גודלים אקבצתה: בשצוף קצוף הסתרתי פניע רגע
 מפהך ובתסרך עולם רחמתיך אמר נאלך יהוה: כי מי נח אתה לוי
 אשר נשבעתי מעבר מינך עוד על הארץ בן נשבעתי מקצוף עליך
 ומגערך בה: כי הרים ימושו והגבעות התמוטינה וחסדי מאתך לא
 ימוש וברית שלומי לא תמוס אמר מרחתך יהוה:

אונקלום

מתארין בתורה ואת משיחו
 וראי לא רתיה פון קירם יי' שוחה
 בר גיש יי' אהיה לך מל' בעליך
 רבך מסchor שחור באראע דיא'
 אהיה לך לך אהתךא למירטה
 חסמי ית זוכרא רעפליך
 מהות שמא לא תחונש: פפפ
מתחת השמים לא תשכח: פפפ

ר' צא דברים כה תצא

הנghostים אחריך ואתה עיף וגען ולא
ירא אלהים: י' והיה בהנחת ידועה
אליהך | לך מבלאייך מסביב
בארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך
נחלת לרשותה תמחה את זכר עמלך
מתחת השמים לא תשכח: פפפ

לקט בהיר

רש"

הנghostים אהדרין. מסרי חמ"י מימה מנחים
 בסיס סען פולנס (הא' - טרי): ואתה עיף וגען.
 "ל מגמו כל דכו מלומין נחן, ומפלוי נוי לדס
 זממו מלכי סמוקס "וומטל" מימת נמי פלמי עכ"ל
 נפי"ס סוח נzon חלמי, כמו (טמות י' י) כי מן הגיס
 מטהסו פלגיין זממים סוח נzon פמכתה וסוחה
 וככלכה, וגס נפי"ס סוח מזוקן מטהסו כהו זממים
 מטולן ומד יונק מזור ומד סוב (ט"ה ט"ז) זלה וסה
 ס עמלק חכל"י חפייל על כהמכה למור זכמה זו
 פועל עגר עמלק נס סיס יילן מן הלהדים, אבל סזין
 ליטלול כו סס מולר כהו עיף וגען והיא נזוקן ולו
 ילו מליס (ראב"ע). ודאי זטמוך סוח על סקודה, כי מה רכומו צוח כהמכה עיף וגען ומד פהוס היל ותakin
 וככימי לממה נזום כי, לא חמץ זטמונו סוח שטח כל פול פהוס על עס עיף צול נזוקן
 מעולם נזום לממה נזוקן ולעט מלארע נס, כי ודאי זטמונו עמלק לחיט זטם, אבל צול כל פיס
 כל סה לו נזוק (רא"ס): מז) וזה פירושו של ממה סזין "וכר" עמלק:

אור החימ

לומרו ויזנכן זן לוזן כהמכה לוחין:
ומתניוס היל עיף וגען וגוו. עיף מדרין מטענד מזוייס
 צוח ערלכס כהמכה יולס כהמכה צול יוניכ כהו
 יגע מוניות כדרן, ווּממו ווּממו ווּממו
 הלכוטי פירות וזכ זה סמורן גלגןך יוניכ
 כהמכה כהכ צוללה כהטטס זי' יוניכ
 מפעעל טיפות ויניות על דרכ לומדו (יטע' ל'ג)
 צול סיכן זהה כל כהמכה שטמגד צול עיפטו
 פחדו בזון חטף, חכל סזין זי' זדיקס נס יפהזו
 ווּמ ירכו כהמכה, וכטיר כהטוג נטומים
 נזוקן זב:

אור בהיר

קמר) סמונר ויל פירט פטוט פטוטו מל' זילט, וסז נס ק"ל מה מאנ' דרכ וס זטט זטט זטט זטט
 זטט
 זטט
לזוקף בטופים נאמר שירה - בסירמי כי תצא למלחמה

בָּאָרֶב מִשְׁה תְּשֵׁטו

לספרת העומר". ואילו עמלק רצה למנוע מהם מעלהם זו ובא להלחם בהם ולהכניס בהם קריות ועצלות.

ולכן אמר עליו הכתוב: ולא ירד אלקים, שהרי אמרו (ברכות נ"ט, א') עה"כ (קהלת ג, י"ד) והאלקים עשה שיראו מלפניו – לא נבראו רעים אלא לפשרות עיקריות שבבל. נמצאו שיראה וישראל חド הן, כי תכלית היראה היא לפשרות עיקריות, אמנם עמלק של מהותו היא עקלתו ועיקריות.

וזוהי כוונתם: ואורה ישראלים סלולה – זה הקב"ה. והינו על פי מה שנאמר (שם ז, כ"ט) אשר עשה האלקים את האדם ישר. הרי שהיראה היה דרכו של הקב"ה, שבה בחר לברוא עולם על ידה, אלא שבחטא עץ הדעת – הימה ביחסו חשבונות רבים (שם), ופירש"י (על פי קה"ר שם), "משנודוגה לו חוה אשתו ונעשה שנים ונקראו מהה". כלומר, זוהמת הנחש המסתה בדור פולחן הסירה מהם את השירות, ובאמת במעמד הר סייע פסקה זההמן במ"ש (שבת קמ"ג, א').

ולישראל ליב שמחה

יתר על כן, תוצאה מעצלותם באם לעצמות ורפין רוח, ואילו הירשות ייחד עם ההתחזות גורמת שמחה, כדכתיב (תהלים ג"ג, י"א) ולישראל ליב שמחה. וממילא עמלק שהוא שורש העיקריות, שכן שמו הוא,, מעילך,, על כרחם מהותו נוגdots את השמחה.

ונוכל לרמז מה שנאמר (שם ק"ד, ל"ד-ל"ה) אכן אשם בה יתמו חטאיהם מן הארץ. כי פסוק זה,, יתמו חטאיהם,, מוסב על עמלק, כמו' בזח' (ח'ב – ס"ג, א') ועליהו כתיב: יתמו חטאיהם מן הארץ. והינו שעיל דידי מהית עמלק – אכן אשם בה, וכן לאידך גיסא, בכחה של השמחה לעורר מחיות עמלק שהוא שורש הקליות.

ונحمد לדמו כזו סימוכין הפרושים, כי פרשת כי תצא מסימנת מחיות עמלק,omid נסמכ אליה פרשת כי תבא המתחלה בדיני הביכורים, והרי קריית פרשת ביכורים קשורה בשמחה, כמו' (ביבורים פ"א, מ"ז) מהחג ועד החנוכה מביאו ואינו קורא, והינו לפשי שאינו מן שמחה, וכן מצינו (שם פ"ג, מ"ד) החליל מכחה לפניו, וזה תוצאה מהרגשת שמחה, כדכתיב (עשה לי, כ"ט) ושמחה לבב כחולך בחיליל, ופירש"י,, כשמחת מביא ביכורים, שהיא החליל מכחה לפניים לבא בהר ה' כמו' שניינו במסכת ביכורים,, ומפורש יותר בדר'ק (שם),,,שהחולך בחיליל יש לו שמחת לב באמת'.

نمצעינו למדים, שעיל ידי מחיית עמלק זוכים לשמחה, וזהו הכוונה בסימוכין הפרושים, וביוור שהפשטה הסמונה מתחילה,, והרי,, והרי אין היה אלא לשון שמחה כב"ש (בראשית רבבה פמ"ב, ג'), כי תוצאה מחיות עמלק – תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, איזו: והיה כי תבא – נזכה לשמחה שלימה ואמיתת.

הוא ישופך ראש – ננד ענזה פסולה

← ובוא ראה, שעמלק המקדר לובות בני ישראל מחשים ומואים לעבוד את קומם ביה, רוצה להכשיל את האדם בעונת פסולה, שהרי זו קשורה בעצלות ורפין רוח. והוא שדרם הכתוב:

בָּאָרֶב מִשְׁה תְּשֵׁטו

ומתוך שלימות הרצונו בגדר,, חפץ,, ואילו עמלק של מהותו ויסודה היא העצלות, הרי לא זו בלבד שאין בו מזנות ומעשים טובים, דבר שאין לו כל קשר אליו, אלא ש, הפקיד חביבת של קוצים,, הינו מדותו היא בגדר קוץ המחביל לישראל, ממש שהעצלות היא אבן נגף להם, ולפיכך,, ההויר לו הקב"ה חביבות של קוצים – פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל וגוי, עתה לך והכילה את עמלק.

ונפלא בזה מה שאמרו (תנחומה שם) עה"כ (משל לי"א, י"ג) דרשא צמר ופשטים – בין יצחק לישמעאל, שאמרה (בראשית כ"א, י') גרש האמה הזאת ואתה בנה. וסיום הפסוק הו: ותעש בחפצך כייה, הינו כיון שמהותה הוא,, חפץ,, דהינו רצון חזק לפיך דרשת להפירותך בין יצחק לישמעאל, בכדי שלא תדבק ביצחק מדותו של יישמעאל אפלו באפסימה, שהרי עשו יישמעאל קשורים הם (כמו שיתבואר א"ה להלן ע"מ, תש"ט), ועל כרחך שום יישמעאל היה בו מאותה עצלות של עשו – עמלק, המנגד למחותה הטעורה של שרה אמן ע"ה.

עיקריות עמלק – בנגד הירשות שבישראל

בא רואה, שיטימו (תנחומה כי תשא א' תניל) עה"כ (משל ט"א, י"ט) דרך עצל כמסוכות חזק, ואורה שרשים סלולה – זה הקב"ה. לולו, רצונו וחפזו של הקב"ה הוא באורה ישרם, המנגדו ל,,דרך עצל''. וכוכנה היא כמו שנתבאה, ש,,מלך'' הוא,, מעילך,, בניגוד לישראל הנקראים,, ששורן,, על שם הירשות (כגיל מהר' ל' תע"ב), ואני לדר ניגוד גדול מה שישראל משותקים לעשות רצון עוז בתרם נצטו על כר, בעוד כר שמלק הוא סמל העצלות שלא לעשות גם מה שנטצתה. ולכך דרשו (סנהדרין ע"י, ב') מהחויר אבודה לכתוי, עליו הכתוב אומר (להלן כ"ט, י"ח) למען ספטות הרוח את הנטצתה, ופירש"י,, השווה חביר בוחן לישראל, ומראה עצמו שהשבת אבודה אינה חשובה לו מזות בוראו, שאף לבודה לכתוי, עליו החויר אבודה לכתוי לישראל, ועליהם, רוח – עובדי כוכבים شبיעים ואינו ראוי ליזכרם, זמאה – זו כנסת ישראל שצמאה ותאייה ליראת יוצרה ולקים מוציאו).

ונגה הביטוי לכך היה בזה שמלק נטפל לישראל קודם מתן תורה במתורה למנווע מהם את ההכשרה לקבלת התורה, שהרי בסני נטעו ישראלים, כמ"ש (שורר טוב פס' ט) עה"כ (תהלים ק"ה, ד') הטיבה ה' לטובים ולישראלים לבבותם, ועל כר שם הוא יישראל כמ"ש (שורר טוב, וילנא, פ"ד) ישראל – ישראל אל, ואילו בעמלק אמרו בזח' (ח'ג – קצ"ט, ב') שדומה לנחש, ביזור (שם ח'ב – קצ"ה, ב') בזה שארב להם נחש על פרשת דרכים, והרי מצינו (זוהר חדש י"ח, ב') מה הנחש הולך עקלתו ואינו הולך בדרך ישראל, בר' יצח' מטפין לאדם בדרך רע ולא בדרך ישר. וכבר ידענו שמלק הוא יצח' ג', נמצאו של מהותו היא עיקריות בניגוד לירשות שבישראל.

וכעת נראה עד היכן זכו ישראל באותם הימים – שקדמו למתן תורה – להשתוק בהפץ לב לקבלת התורה, שהרי כתוב הר' ז' זיל (סוף פסחים) בשם הגודה –,, בעשה שאמר משה לישראל (שמות ג', י"ב) תעבדו את האלקים על ההר הזה, אמרו לו ישראל, משה רבינו, אימתי עבודה זו, אמר להם: לסופ' חמישים יום. והוא מונין כל אחד ואחד לעצמו, מכיוון קבעו חכמים

בָּאָרֶת
מִשְׁה
חֲנִינָה
מִחְיָה עַמְלָק

ועליה סיימו (זה"ק ח"ג – ש"ז, ב' התנ"ל) והוא גורם שכינתו בגלוותא, ואתמר בה (משל, כ"ב, ד') עקב עונה יראת ה'. כלומר הקירירות ש אין בה חיות, שהיא תוצאה מטומאה עמלק, אשר כל מגמותו היא,, ויזנברך כל הנחלשים אחרוי', גורמת לכך שהשכינה היא בגלוות, שהרי עמלק הוא שמעבב והובילו בין אחותיות השם, כי כל זמן שעמלק קיים אין השם שלם כמו"ש (תנחומו בפרשנו י"א).

ונראה לרמזו עניין זה בכחוב (אייכא א', י') כי אתה גויים באו מקדשה – כ"י ראתה סופי תיבות י'ת, בא"ו מקדשיה – סופי תיבות יוד', ובאמצע תיבת גויים, ואין גויים אלא עמלק כמ"ש (שורר טוב פ"ט), נאמר (במדבר כ"ד, ב') ראשית גויים עמלק. הרי שעמלק הוא המכב בין חיבורו אחותיות השם, לכר אין השם שלם עד שימתה שמו.

אםנס העונה הרצוויה היא וועל ידה זוכה ליראת ה', ולא אותה שכינתו מתרחק ממנה ית'. וזה,, עקב עונה יראת ה'" – איה עקב הוא הרצוו, וזה שיש עמו יראת ה', בניגוד לעמלק, שנאמר בו,, לא ירא אלקים". והתלמידי חכמים בוחרים בעונה זו, ומתגרבים כאנשיים לפבודה הבורה.

ותראה שאמר ברכות (משל, כ"ב, ה') צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם. ככלומר, צנים הוא קריות, ואילו פחים מורה על חמימות, והעקש נתקל בשניהם, כאשר רצעה הוא העשות מצוה או היזה"ר מעורר בו קריות – ,,צנים'', ואילו שmagיע הדבר לעבריה, או – ,,חחים'', הוא מחמו לעבריה,, אך שומר נפשו ירחק מהם,, וזה הוא הריחוק מתועבת עמלק, הזומם להרחק את ישראל מאביהם שבשמיים.

ונוכל לומר שדבר זה רומה לנו התורה : מהמה את זכר עמלק – מתחת השמיים. היינו שרוצה לקרר אותו בשעת המצווה, ולהם אורח בעבריה, והקירור הוא שאותה רוחק מהשמי, ואיך רצוי לעשות מצווה, וממילא מחדיר באדם גם חמימות לעבריה באמרו לו שאבדה תקווה, ולפיכך,, מהמה" את זכרו לא תהי,, תשכ"ה,, כדרך שאמרו (כנ"ל) לישנא דעקב הדינו נוקבא –,, שאין בה כה", אלא תגבור באש בבחיתת,, ראש" עלייו, ובזה תגניו למורי.

ה.

קָלִיפָת עַמְלָק – עֻזּוֹת וְחוֹזֶפֶת

אמרו רבינו ז"ל (תנחומו יתרו ג') כך הרהרתם, הרי הכלב נושך אתכם, וכך (שמות י"ז, ח') ויבא עמלק. הרי לפניו שעמלק נקראו בשם,, כלב,, והיינו בגלגול הוצפות ועוזות, שהרי כלב הוא סמל העוזות, כדכתיב (ישעיה נ"י, י"א) והכלבים עוי נפש לא ידעו שבעה (להלן אות ח') יבואר א"ה באופן אחר מהות עמלק בתורה כלב שאינו יודע שבעה).

ונגה החצפות היהנה נדראה מאך, כמ"ש בזה"ק (ח"ב – ס"ה, א') עה"ב (במדבר כ"ד, כ') הראשית גויים עמלק – והלא כמה לישננו עטמן ואומן הוא בעלמא עד לא אתא עמלק, אלא כד נפקו ישראל ממצרים, ויחלו ואימטה נפלת על כל עטמן דעתם מישראל, הה"ז (שמות ט"ז, י"ד) שמעו עמים ירגזון חיל אחו יושבי פלשת, ולא הוה עמא דלא הוה ויחיל מגבוראן עלאין ורב"ה, ועמלק לא הוה דחיל, הה"ז: ולא ירא אלקים – לא דחיל למקרב לבך, ועל דא

מִשְׁה
כֵּיתֶא
בָּאָרֶת
תְּשִׁיטָן

ויזנב בר, היינו רצה לעשות אוثر זנב, אבלו אין ראי לעבור אותו ית', בעוד שישראל הם באמת בבחינת,, ר'ראש", שהרי ישראל אוותה,, ל' ר'ראש".

והוא שאמר בזה"ק (ח"ג – ש"ז, ב') יעקב לשנאנך דעקב הדינו נוקבא וכו', ואתקידי ישראל דתמן ראש, וכדרא רישא לנוקבא הדינו עקב, והאי איהו דامر קובי'ה לחויא (בראשית ג/, ט"ז) הוא ישופך ראש ואთה תשפנו עקב. כלומר, הנחש שהוא עמלק – היזה"ר, משליח חיללה להתגבר על האדם באמצעות,, עקב", כי מכניס בקרבו עונה פסולה, ומהנה נופל האדם בדרכו ומתרחק ממנו ית', וזה – הנחש – תשפנו עקב, היינו על ידי עקב, ובויתר כמ"ש התוס' (נזיר נ"א, א' ד"ה ר'רבך) ,,לפי שבעקבו של אדם יש בו עובי בשרש אין בו חיות"// נמצאו שמקדר אותו בדרך,, עקב", שעשה אותו לובן.

ומצינו שאמר ברכות דרכי נמן פל"א, ג') יוצר באדם כל מה שברא בעולמו וכו', מלאר המות בעולם ומלאק המות באדם, זה עקיבוי של אדם, ואמרו (זה"ק ח"ב – ק"א, א') תא חוי מה כתיב (שם כ"ה, כ"ז) ואחריו כן יצא אהיו ידו אוחות בעקב, מאיר בעקב עשו וכי סלקא דעתך והוה אחד ידיה ברגליהו, לאו הכי, אלא ידו אוחות במאן וההוא דרוה עקב, ומנו שעשו דהא עשו עקב אקרי משעתא דעקב לה לאחוי, ומימהו דאתברעי עלמא עקב קרי ליה קובי'ה, ודכתיב (שם ג/, ט"ז) הוא ישופך ראש ואתה תשפנו עקב, אנת דאקרי עקב תשפנו בקדמיהו, ולבסוף הוא דימתי יישך מעלה. הרי שלב עקיבוי של היזה"ר הוא מלאר המות, הוא שעשו הרשות, שהוא בחינת עקב, היינו עובי בשרש לא חיות, כי הטומאה מצד עצמה אין לה חיות כלל, והיזה"ר שהוא הוא הנחש הקדמוני, הוא ערום מאד בדרכיו פיתויו ווודע שלא יכול לצעז וללהלט ביד רמה נגד הקדושה הנקרת ראש, על כן הילך בדרכי רמה לקרר האדם בעונה פסולה בעבודת הש"ה, וכיוון שייעבוד האדם את הש"ה בקרירות ולא חיות, הרי שכבר שבה אותו היצר בהרמו.

וקידורין לעינים מה שכתב ה', תלמודות יעקב יוסף" (עקב),,, כמו' ששמעת' ממורי (רבינו הצעש'ס ז"ע) שרוב ענטונותו של האדם גורם שנטהך מעדותה הש"ה, שמאכ' שפדרתו אינואמין, כי האדם גורם על ידי הפלתו ותורתו שפט אל כל העלומות ונוגם המלדים נזונים על ידי תורתו ותפלתו, שאילו היה מאמין זה, כמו' היה עכבר ה' בשמחה וכו', והוא מעין מה שאמרו חז"ל (גיטין נ"ג, א') ענותנותו של רבי זעירא בן אקליס החריבה וכו', כך האדם ראוי לשים לב ולומר, כי הוא סולם מוצב הארץ וראשו מניט השמיימה, וכל תנוטותיו דיבورو וחלוכו ועפסקו עושה רוחם למעלה למעלה" .

זהו: הוא ישופך – ראש, שהאדם ינצח את היזה"ר בהכרה שהוא,, ראש" ולא זנב ועקב, והיינו כמ"ש (סנהדרין ל"ז, א') לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבייל נברא העולם, ופירש"י,, חשוב אני כעולם מלא, לא אסרך את עצמי מן העולם בעבריה אחת וימשוך ממנה). והוא שאמר ברכות רישא לנוקבא,, כי איש שהוא דכרו מורה על גבריה, כמו' שפירש"י (ע"ז י"ט, א') ,,כאיש – גבר"ו, וכמ"ש (יומא ע"א, א') עה"ב (משל ח', ד') אליכם אישים אקרים – אלו תלמידי חכמים שדומין לנשין ועוושים גבורה כאנשיים, ופירש"י,, שדומין לנשין – ענותנן ותשושי כה". הרי שנוקבא מסמלת רפין וחולשה, כמו' שפירש"י (מנחות ל"ז, א') ,,שמע מינה בשמאל אקמר, דאין בה כה נקייה". זהו שהتلמידי חכמים אינם בוחרים בעונה המריהקה מעבודת ה' .

הפטרת בשלח

אבינוּם מקדש נפתח ותאמר אליו הלא ציהו ייה אלהי ישראאל לך
ומשכט בהר תבור ולקחת עמה עשרה אלף איש מבני נפתח ובני
ובלון יושבתי אליה אלגנאל כיISON אתריסקרא שרדצבא בין ואדי
רבבו ואתי המונו נתתיתו בירכה י נאמר אליה ברק אם תלכי עמי
והלבתי ואסלא תלכי עמי לא אלה י ותאמר לך אלה עמך אפס כי
לא תהזה תפארתך עליהןך אשר אתה הולך כי ביד אשא ימבר
יהזה אתריסקרא ותקם דבורה ותודה עטפרק קרשא י וויעק ברק
אתיזבולן ואתגנפתלי קרשא ויעל ברגלו עשרה אלף איש ותעל עמו
הבורה י וחבר הקני נפרד מlein מבני חרב חתן משאה ויט אהלו עד
אלון בענין (בענין י) אשר את קרשא י ווינדו ליסקרא כי עלה
ברק בך אבינוּם הרתקבורה י וויעק סיקרא אתבל רכבו תשע מאות
רכב ברכו ואתבלהעם אשר אותו מתרשת הגוּם אלגנאל כיISON
וותאמיר רבבה אלברק קום כי זה היום אשר נתן יהזה אתריסקרא
בירכה הלא יהזה יצא לפניך וייד ברכ מתר תבור ועשרה אלף איש
אחריו י וירם יהזה אתריסקרא ואתבלהרקב ואתבלהמוחנה לפיר
חרב לפני ברכ וייד סיקרא מעלה המרכבה וינס ברגלו י וברק רוף
אחרי הרכב ואחרי המוחנה עד מתרת הגוּם ויפל בלהמוחנה סיקרא
לפיירקב לא נשאר עד אחד י וסיקרא נס ברגלו אלאהל יעל אשת
חבר הקני כי שלום בין בין מלדי חצור ובין בית חבר הקני י ותצא
יעל לקראת סיקרא ותאמר אליו סורה ארני סורה אליה אלהירא ויסר
אליה האהלה ותכ发声 בשמייה י ויאמר אליה השקיניא מעמידים
כי אמת ותפתח אתנאור החלב ותשקרו ותכ发声 י ויאמר אליה
עמד פתח האהלה והיה אם איש יבא ישאלך ואמיר הישפה איש

אונקלוס

פ'יד עליכם יה מלחמה ליהזה רעדית ראנגה קרבא גרא י
ברביה עטלק רישזיזהון מורי
עלמא פפפ

רש"

כבר יד על כם יה. ידו כל קאץ' כי כולם לסתג
נכשו, לנויה לו מלמה ותויצה געמאן עולמי
יפנק ישיס מעלה נכסה כי, וממר קולמה וכ פ' מינט
טנטע קאץ' כי סחן צווע סלא * וחוק סחן סלא עד
שמעח צמו של עמלק * כלו כי שימה צמו, כייס
כסס סלא וככסה סלא, מלומר הא' י' סחויג
תמו חרטות נלא, זכו עמלק * סכווג צו (עמוטה י' ח' 4)
עו וווע, כלומו גע יפסוק עולמי, ונענזר סאמלמה
נטועל היה שולמים זהס טופיך מינט וווע, כלודס צלא
טסק מלטוט ודקק ערנות וחאנות להפל שונחו פרי
סולה גנימין מלמה עמו מדוי, וממה צהער צהאן צמו סלא
פירושו צהער כיילו צבאותו צהער הגוזל, וכן כהו
טאטל מלכטו ינקן, זכלו טויה לנטן ני מס נמלן
חסס כה לחה נמלכטו צהאן מכיסים מומז וווע מרים
נאמטטנו, כדי להן מלכו גודלו צלא, זהה כס כל מגמו
מלך וווע טומלה יטנען וווע יאס כי מה וטמו מה:
מלך ימליך ומלך, לו אודה על פ' בשלח

חסלת פרשת בשלח

שייש בטחאות: החס שמ ואון חס מל זטבון י' יט. ים ה סלא
טאטל מלכטו ינקן, זכלו טויה לנטן ני מס נמלן
חסס כה לחה נמלכטו צהאן מכיסים מומז וווע מרים
נאמטטנו, כדי להן מלכו גודלו צלא, זהה כס כל מגמו
מלך וווע טומלה יטנען וווע יאס כי מה וטמו מה:
מלך ימליך ומלך, לו אודה על פ' בשלח

אור החיים

מה מה מה וגוי ונדיר כי קהילו כדר כייס מה מה מה
ותוסיכ זלה נממו. וטעס כפל מה מה וגוי חול
סלאמו לנו זמינים שימה צס, י' זימי צהון
וכגנוו להר מה, ג' זימי מרדיי וכגנוו להר

חסלת פרשת בשלח

(רנט) מלולו נס וא מיום מה מה פירושו מגן טמיטים, הלו ודוו לומי כי טמיטים גע
טטימות היל נמי מקום יסיס נטימות כל כל מה ל טמיט נגי.
טליק בשלח בעור טוב וטלח

הפטרת בשלח בשופטים פרק ד

ורבורה אשה נביאה אשת לפירות היא שפטה אתריסקרא בעית
ההיא: ה ה היא יושבת תחתיתמר דבורה בין הרמה ובין ביתאל בהר
אפרים ויעלו אליה בני ישראאל למשפט: ותשלח ותקרא לברכ בך

רפה שמות יה בשלח

